

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра педагогіки

КНЯЖЕВА І. А.

**Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації
самостійної роботи з навчальної дисципліни
«ТЕХНОЛОГО-МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ
ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

**для здобувачів вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

Одеса – 2023

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 5 від 30 листопада 2023 року).

Княжева І. А. Методичні рекомендації проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Технологічно-методичний інструментарій викладання у вищій школі» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Одеса, Університет Ушинського, 2023. 25 с.

Рецензенти:

– Ірина АННЕНКОВА, доктор педагогічних наук, професор, начальник навчального відділу Одеського національного медичного університету

– Тетяна КОЙЧЕВА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Методичні рекомендації розроблено для допомоги здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Подано плани проведення, зміст практичних занять і самостійної роботи, тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань та методичні рекомендації щодо їх виконання. Розроблені для ознайомлення здобувачів освіти зі структурою та змістом навчальної дисципліни і призначені для планування, підготовки та проведення практичних занять та самостійної роботи.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Анотація навчальної дисципліни.....	5
3. Засоби діагностування і критерії оцінювання результатів навчання.....	7
4. Завдання для практичної та самостійної роботи здобувачів з навчальної дисципліни «Технологічно-методичний інструментарій викладання у вищій школі».....	15
4. Індивідуальне науково-дослідне завдання.....	19
5. Рекомендовані джерела інформації.....	22

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОНП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань	Статус дисципліни: Обов’язкова	
Модуль – 1	Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки Назва ОНП «Освітні, педагогічні науки»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2	2
Індивідуальне науково-дослідне завдання – методичне портфоліо		Семестр 4	
Загальна кількість годин – 90			
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,4 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) Ступінь освіти: Доктор філософії (PhD)	10 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		46 год.	64 год.
		Індивідуальні завдання	
		20 год.	20 год.
	Вид контролю: екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 26,7% : 73,3%

для заочної форми навчання – 6,7% : 93,3%

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Технологічно-методичний інструментарій викладання у вищій школі» є обов'язковою в підготовці здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Мета навчальної дисципліни «Технологічно-методичний інструментарій викладання у вищій школі»: теоретична і практична підготовка висококваліфікованих компетентних фахівців до якісного відбору, розроблення і використання оптимального для вирішення новопосталих завдань технологічно-методичного інструментарію викладання у вищій школі

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Технологічно-методичний інструментарій викладання у вищій школі» здобувачі мають опанувати знання таких ОК, як-от: «Освітні стратегії та розроблення педагогічних систем і процесів», «Інноваційна діяльність у сучасній освіті».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1 Здійснювати науково-методичне забезпечення освітнього процесу вищої школи, обирати, розробляти й упроваджувати інноваційні методи і технології навчання з урахуванням досвіду світових практик, фахово викладати дисципліни за спеціальністю у вищій школі

ПРН 7 Застосовувати інформаційні технології, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології для виконання наукових та освітніх завдань

ПРН 9 Креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації з використання новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань

Очікувані результати вивчення дисципліни:

Знати: основні документи, що скеровують діяльність і визначають перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, регламентують діяльність ЗВО, а також пов'язаних із безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; методи і засоби викладання у вищій школі; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні методи, методики і технології викладання у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів.

Уміти: аналізувати документи, пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти (освітньо-професійна програма, навчальний план, робочий навчальний план, робоча програма навчальної дисципліни); розробляти робочу програму навчальної дисципліни, відбирати; проєктувати й упроваджувати новітні педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методику проєктування та проведення різних видів навчальних занять; аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної

діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та професійно-педагогічної практики

Загальні компетентності:

ЗК 2 Володіння комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію

ЗК 3 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Спеціальні компетентності:

СК 1 Здатність розробляти програму навчальної дисципліни або її складники, навчальні та методичні матеріали до них

СК 2 Здатність проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб студентів

СК 9 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність, володіти педагогічною майстерністю, педагогічною технікою, професійними вміннями викладачів-дослідників

СК 11 Здатність до міжособистісної взаємодії, мотивування людей рухатися до спільної мети, працювати в команді

Міждисциплінарні зв'язки: «Інноваційна діяльність у сучасній освіті», «Науково-педагогічна практика»

**ОПАНОВУЮЧИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗДОБУВАЧ
ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ:**

- сумлінно, вчасно і самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, крім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТУВАННЯ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання: усне опитування, індивідуальне навчально-дослідне завдання, вирішення педагогічних задач і ситуацій, екзамен

Демонстрування результатів навчання: виконання практичних завдань

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач виявляє повне незнання чи нерозуміння матеріалу, не виконує жодного практичного завдання.
	1-2 бали	Здобувач демонструє фрагментарні знання навчального матеріалу, не висловлює власних міркувань, не може запропонувати приклади застосування здобутих знань, виконання практичних завдань можливе лише за допомогою викладача
	3-4 бали	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи. Здобувач доповнює або виправляє відповіді сокурсників.
	5 балів	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Не припускається помилок при їхньому виконанні. Здобувач виступає експертом практичних завдань, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Робота не виконана або є плагіатом
	1-2 бали	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно

		висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує допомоги викладача.
	3-4 бали	Здобувач самостійно логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	5 балів	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує й аналізує практичні завдання.
Індивідуальне науково-дослідне завдання (методичне портфоліо)	0 балів	Завдання не виконано або є плагіатом.
	1-2 бали	Портфоліо не включає всі рекомендовані складники, завдання виконане формально, шаблонно, потребує осучаснення щодо запропонованих методів, засобів, методичного забезпечення, джерел інформації
	3-5 бали	Портфоліо включає всі рекомендовані складники, проте не відрізняється оригінальністю, інноваційністю, не підкріплене методичним забезпеченням, використані джерела інформації не є сучасними
	6-8 балів	Портфоліо включає всі рекомендовані складники, проте не відрізняється оригінальністю, підкріплене методичним

		забезпеченням, використані сучасні джерела інформації
	9-10 балів	Портфоліо включає всі рекомендовані складники, завдання виконано творчо, відрізняється оригінальністю, підкріплене інноваційним методичним забезпеченням, включає сучасні актуальні джерела інформації

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Технологічно-методичний інструментарій викладання у вищій школі» за навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі екзамену, на який відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше 40. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу, в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері вищої освіти. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені

	завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що аспірант проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань. На високому рівні <i>знає</i> основні документи, що скеровують діяльність і визначають перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, регламентують діяльність ЗВО, а також пов'язаних із безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; методи і засоби викладання у вищій школі; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні методи, методики і технології викладання у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів. Самостійно і творчо <i>уміє</i> аналізувати документи, пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти (освітньо-професійна програма, навчальний план, робочий навчальний план, робоча програма навчальної дисципліни); розробляти робочу програму навчальної дисципліни, відбирати; проектувати й упроваджувати новітні педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методичку проектування та проведення різних видів навчальних занять; аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання.
Добре (82-89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у царині методики викладання, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною. У повному обсязі <i>знає</i> основні документи, що скеровують діяльність і визначають перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, регламентують діяльність ЗВО, а також пов'язаних із безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; методи і засоби викладання у вищій школі; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні методи, методики і технології викладання

	у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів Самостійно <i>вміє</i> аналізувати документи, пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти (освітньо-професійна програма, навчальний план, робочий навчальний план, робоча програма навчальної дисципліни); розробляти робочу програму навчальної дисципліни, відбирати; проектувати й упроваджувати новітні педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методiku проектування та проведення різних видів навчальних занять; аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання.
Добре (74-81 С)	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. На достатньому рівні <i>знає</i> основні документи, що скеровують діяльність і визначають перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, регламентують діяльність ЗВО, а також пов'язаних із безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; методи і засоби викладання у вищій школі; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні методи, методики і технології викладання у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів На достатньому рівні <i>вміє</i> аналізувати документи, пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти (освітньо-професійна програма, навчальний план, робочий навчальний план, робоча програма навчальної дисципліни); розробляти робочу програму навчальної дисципліни, відбирати; проектувати й упроваджувати новітні педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методiku проектування та проведення різних видів навчальних занять; аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний

	досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача. Поверхово <i>знає</i> основні документи, що скеровують діяльність і визначають перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, регламентують діяльність ЗВО, а також пов'язаних із безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; методи і засоби викладання у вищій школі; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні методи, методики і технології викладання у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів З <i>огріхами вміє</i> аналізувати документи, пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти (освітньо-професійна програма, навчальний план, робочий навчальний план, робоча програма навчальної дисципліни); розробляти робочу програму навчальної дисципліни, відбирати; проєктувати й упроваджувати новітні педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методику проєктування та проведення різних видів навчальних занять; аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання з основ методики викладання літератури несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; демонструє нестійкі навички міжособистісної взаємодії. Має фрагментарні <i>знання</i> щодо основних документів, які скеровують діяльність і визначають перспективи розвитку

	вищої педагогічної освіти в Україні, регламентують діяльність ЗВО, а також пов'язаних із безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; методів і засобів викладання у вищій школі; форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасних методів, методик і технологій викладання у закладах вищої освіти; змісту і форм організації самостійної пізнавальної діяльності студентів Зі значними огріхами <i>вміє</i> аналізувати документи, пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти (освітньо-професійна програма, навчальний план, робочий навчальний план, робоча програма навчальної дисципліни); розробляти робочу програму навчальної дисципліни, відбирати; проєктувати й упроваджувати новітні педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методику проєктування та проведення різних видів навчальних занять; аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. <i>Не знає</i> основні документи, що скеровують діяльність і визначають перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, регламентують діяльність ЗВО, а також пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; робить суттєві помилки щодо застосування методів і засобів викладання у вищій школі; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів вирізняє, але не може їх проєктувати; сучасні методи, методики і технології викладання у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів не засвоїв. <i>Не вміє</i> аналізувати документи, пов'язані з безпосередньою роботою викладача закладу вищої освіти; розробляти робочу програму навчальної дисципліни, відбирати; проєктувати й упроваджувати новітні педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методику проєктування

	та проведення різних видів навчальних занять; аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання. Здобувач допускається до повторного складання екзамену.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги навчальної дисципліни: не сформовані знання, уміння та навички. Здобувач не допускається до екзамену та проходить повторне вивчення дисципліни.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕХНОЛОГО-МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ
ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Розподіл родин для самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
Тема 1. Теоретичні аспекти освітніх технологій	9	12	Індивідуальна, групова співбесіда, перевірка практичних завдань
Тема 2. Методика проєктування освітньої технології	9	13	
Тема 3. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у ЗВО	10	13	
Тема 4. Методи і засоби викладання у вищій школі	9	13	
Тема 5. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу ЗВО	9	13	
Разом	46	64	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Теоретичні аспекти освітніх технологій

Теоретичні питання до заняття:

Сутність понять «технологія», «педагогічна технологія», «освітня технологія». Особливості й сутнісні ознаки освітніх технологій як педагогічного явища. Ієрархія педагогічних технологій. Класифікації педагогічних технологій. Класифікаційні ознаки педагогічних технологій. Історія і сучасність в упровадженні інноваційних технологій навчання. Технологічний підхід в освіті, його характеристика й перспективи впровадження у вищій школі.

Питання до обговорення:

- Яка різниця між поняттями «технологія», «педагогічна технологія» та «освітня технологія»?
- Які сутнісні ознаки освітніх технологій як педагогічного явища?

- Які існують класифікації педагогічних технологій і які їхні основні відмінності?
- Як історично розвивалося впровадження інноваційних технологій в освіті, і які сучасні тенденції їх застосування?
- Які перспективи має технологічний підхід у вищій школі, і як його можна впровадити ефективніше?

Завдання самостійної роботи:

Підготувати доповідь у вигляді презентації з теми «Історія і сучасність впровадження інноваційних технологій навчання (технологія за вибором здобувача освіти)»

Тема 2. Методика проєктування освітньої технології

Теоретичні питання до заняття:

Критерії проєктування освітньої технології. Варіативність структури освітніх технологій. Інваріантні складники освітньої технології (цілепокладання, концептуальна основа, змістова частина, процесуальна частина, результат). Алгоритм конструювання освітньої технології.

Питання до обговорення:

- Які критерії повинні бути враховані при проєктуванні освітньої технології?
- Що означає варіативність структури освітньої технології і як це впливає на її реалізацію?
- Які інваріантні складники освітньої технології є ключовими для успіху освітнього процесу?
- Яким чином можна розробити алгоритм конструювання освітньої технології і як цей алгоритм впливає на освітню практику?

Завдання самостійної роботи:

Схарактеризувати технологію контекстного (розвивального, проблемного, модульного, дистанційного тощо – за вибором аспіранта) навчання за такою схемою:

- класифікаційні параметри технології (вказати обрану класифікацію);
- цільові орієнтації технології;
- концептуальні положення технології;
- особливості змісту (принципи побудови змісту навчання, предметна логіка викладення матеріалу тощо);
- особливості процесуальної частини (способи викладення матеріалу, організація навчально-пізнавальної діяльності студентів, навчально-методичне оснащення педагогічного процесу, оцінювання навчальних досягнень тощо) і запропонуйте можливості її застосування у вищій школі.

Тема 3. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у ЗВО

Теоретичні питання до заняття:

Поняття про організаційні форми навчання у ЗВО. Зв'язок між моделлю професійної підготовки й організаційними формами. Історія виникнення і розвитку організаційних форм навчання дорослих. Характеристика традиційних та інноваційних організаційних форм навчання. Основні види навчальних занять у ЗВО: лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація, їх характеристика, методика підготовки і проведення. Сутність, значення і функції самостійної роботи студентів у ЗВО. Характеристика основних типів, видів і форм самостійної роботи. Інноваційні і традиційні форми та види завдань для самостійної роботи. Методика керівництва самостійною діяльністю студентів.

Питання до обговорення:

- Яким чином організаційні форми навчання у ЗВО впливають на якість професійної підготовки?
- Яка різниця між традиційними і інноваційними організаційними формами навчання у вищій школі?
- Як змінювалася система організаційних форм навчання дорослих протягом історії?
- Яку роль відіграє самостійна робота студентів у ЗВО, і які її основні типи та види?
- Які сучасні підходи до організації самостійної роботи студентів можуть бути найефективнішими?

Завдання самостійної роботи:

Скласти каталог традиційних та інноваційних форм організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти в закладах вищої освіти і розробити конспект лекційного заняття з інноваційним компонентом

Тема 4. Методи і засоби викладання у вищій школі

Теоретичні питання до заняття:

Поняття про метод і методику навчання. Класифікація методів навчання. Традиційні й інноваційні методи і методики навчання студентів. Вибір методів навчання у викладанні у вищій школі. Методика активного навчання. Поняття про засіб навчання і методика використання засобів навчання у викладанні у вищій школі. Комп'ютер як засіб навчання. Умови ефективного використання методів і засобів викладання у вищій школі.

Питання до обговорення:

- Яка відмінність між поняттями «метод» і «методика» у викладанні?

- Як класифікуються методи навчання і в чому полягає різниця між традиційними та інноваційними методами?
- Як правильно обирати методи викладання у вищій школі залежно від дисципліни?
- Які особливості має методика активного навчання і які її переваги?
- Яку роль відіграють комп'ютерні технології як засіб навчання і які умови необхідні для їх ефективного використання?

Завдання самостійної роботи:

Схарактеризувати відмінності й характерні ознаки інтерактивних методів навчання (кейс-метод, мозковий штурм, круглий стіл, ділова гра, дебати, метод проєктів, метод тренінгу, евристична бесіда, мапа розуму тощо), здійснити порівняльний аналіз їх ефективності та проілюструвати прикладами можливість застосування в освітньому процесі ЗВО з використанням комп'ютеру як засобу навчання

Тема 5. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу ЗВО

Теоретичні питання до заняття:

Система Державних стандартів вищої освіти України. Проблема запровадження освітніх стандартів і створення на їх основі освітньо-професійних програм. Навчальний план та характеристика його обов'язкових складників. Робоча програма навчальної дисципліни, її структурні складники. Технологія розроблення робочої програми навчальної дисципліни та методичних матеріалів, що забезпечують її виконання.

Питання до обговорення:

- Які проблеми існують у запровадженні Державних стандартів вищої освіти і як вони впливають на освітній процес?
- Що таке освітньо-професійна програма і які її основні структурні складники?
- Як правильно розробити навчальний план і що слід враховувати при його формуванні?
- Які основні вимоги до розроблення робочої програми навчальної дисципліни і як її ефективно впроваджувати?
- Які методичні матеріали необхідні для підтримки виконання робочої програми дисципліни і як вони впливають на успішність навчання?

Завдання самостійної роботи:

Скласти каталог робочих програм навчальних дисциплін українських ЗВО і силабусів до них (дисципліна за вибором) за останні 2 роки, провести їх порівняльний аналіз і подати його результати у вигляді логіко-сміслової моделі.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Методичне портфоліо	20	20
	Разом	20	20

Здобувач при виконанні ІНДЗ повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат та інші форми академічної недоброчесності, визначені законодавством України.

Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту» порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Методичні рекомендації для виконання індивідуального науково-дослідного завдання з розробки методичного портфоліо:

1. Мета виконання завдання

Метою створення методичного портфоліо є формування та систематизація знань і практичних навичок щодо проєктування, організації та оцінювання освітнього процесу у вищій школі. Портфоліо має стати інструментом для демонстрації професійних компетентностей у сфері викладання, використання освітніх технологій і методик, а також забезпечення якості навчального процесу.

2. Структура методичного портфоліо

Методичне портфоліо повинно включати такі основні складники:

2.1. Титульна сторінка

- Назва навчальної дисципліни.
- Ваше ім'я та спеціальність.
- Назва закладу вищої освіти та рік виконання.

2.2. Зміст

Перелік складових портфоліо із зазначенням сторінок.

2.3. Анотація

Короткий опис змісту портфоліо, його мети та основних складових (1-2 сторінки).

2.4. Методичний аналіз освітньої технології

- Опис обраної освітньої технології (наприклад, проблемно-орієнтоване навчання, кооперативне навчання тощо). Вказати її мету, основні принципи, педагогічну значущість.
- Сутність та особливості впровадження цієї технології у вищій школі.
- Використані методи і засоби навчання для реалізації цієї технології (наприклад, активні методи, інноваційні засоби).

2.5. Робоча програма навчальної дисципліни

- Короткий план лекційних, практичних та самостійних занять з дисципліни.
- Мета і завдання курсу.
- Змістові модулі та теми.
- Критерії оцінювання успішності студентів.
- Використані освітні технології.

2.6. Розроблення методичного забезпечення

- Методичні рекомендації до проведення одного чи кількох типів занять (лекції, семінари, лабораторні роботи, практичні заняття).
- Завдання для самостійної роботи студентів із застосуванням сучасних технологій навчання.
- Матеріали для підготовки до занять, включно з інструкціями, літературою, джерелами інформації.

2.7. Інструменти оцінювання

- Методика оцінювання знань і навичок студентів з урахуванням обраної освітньої технології.
- Тестові завдання, практичні вправи, проєкти для поточного та підсумкового контролю.

2.8. Відгук на впровадження освітньої технології

- Рефлексія на результат впровадження: опишіть, як освітня технологія, використана вами, вплинула на навчальний процес.
- Оцінка досягнутих результатів (на основі зворотного зв'язку від студентів, ваших власних спостережень).

2.9. Рекомендації щодо вдосконалення

- Вкажіть можливі шляхи поліпшення обраної освітньої технології та її застосування.
- Запропонуйте нові підходи до організації освітнього процесу на основі вашого досвіду.

3. *Вимоги до оформлення методичного портфоліо*

- Обсяг: 15–20 сторінок.
- Форматування: Стандартний шрифт (Times New Roman, 12 кегль), інтервал 1.5, поля 2 см з кожного боку.
- Оформлення посилань: Всі джерела, використані в роботі, повинні бути належним чином оформлені за вимогами бібліографії ДСТУ 2015.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. Н. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник. За ред. проф. І. В. Зайченка. Київ: Видавництво Ліра-Київ, 2017. 484 с.
<https://lira-k.com.ua/preview/12231.pdf> -
2. Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник. Упорядник Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
3. Княжева І. А. Педагогіка вищої освіти: навчальний посібник. Одеса, Університет Ушинського, 2023. 150 с.
4. Княжева І. А. Теоретико-методологічні засади розвитку методичної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури : монографія. Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2014. 328 с.
5. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Кам'янець Подільський: Зволейко Д. Г., 2020. 291 с.
6. Нагаєв В. М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Харків : «Стильна типографія», 2019. 267 с.
URL:<http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/2060/1/Нагаєв%20В.М.%20Педагогика%20вищої%20школи%20навч.%20посібник.pdf>
7. Охтинський В. Педагогіка вищої школи. Вид-во: Центр учбової літератури, 2023. 472 с.
8. Педагогічне проєктування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект: кол.моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т.О. Київ: ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. 124 с.
https://reicst.com.ua/asp/issue/view/monograph_teachers_2021/monograph_teachers_2021
9. Сисоєва С. Інтерактивні технології навчання дорослих. Навчально-методичний посібник. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
10. Knyazheva I. A. Higher and professional education: a culturally appropriate dimension [Вища та професійна освіта: культурно відповідний вимір]. *European potential for the development of pedagogical and psychological science. Collective monograph.* Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. С. 215-241.
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/173>

Допоміжна література

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. Навч. посіб. Київ: Каравела, 2015. 275 с.
2. Брінклі А., Десантс Б., Флемм М.. Мистецтво бути викладачем: Практ.посібник. Київ : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент освіти в Україні», 2003. 144 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи.

URL <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>

4. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Дніпропетровськ: Акцент, 2014. 416 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Підручник. 3-тє видання, випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
6. Драйден Г., Вос Дж. Революція у навчанні. Пер. з англ. М. Товкало. Київ: Літопис, 2011. 542 с.
http://school18.rv.sch.in.ua/Files/downloads/1drayden_gordon_vos_dzhanne_t_revoluyutsiya_v_navchanni.pdf
7. Житеньова Н. В. Візуальні дидактичні засоби: створення та використання в освітній практиці: навч.-метод. посіб.; Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : Мітра, 2019. 89 с.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/42d0da62-23d6-48fc-9396-cc6c2e13677b/content>
8. Княжева І. А. Алгоритм конструювання лекційних занять у професійній підготовці майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 3(128). Серія : Педагогіка. Одеса, 2019. С. 71–76.
9. Княжева І. А. Професійне становлення майбутніх педагогів в умовах університетської освіти. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. № 1 (68), лютий 2020. С. 110–115.
10. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. Київ : КНЕУ, 2016. 66 с.
11. Михайліченко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології: навчальний посібник. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Mykhaylichenko_Rudyk_Osvitni_tekhnolohii.pdf
12. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи». Уклад. А. В. Лисенко. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 102 с.
<http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/5297/1/posibnukfinalredaktor.pdf>
13. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посібник / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
14. Педагогічне проектування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект: кол. моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т.О. Київ: ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. 124 с.
https://reicst.com.ua/asp/issue/view/monograph_teachers_2021/monograph_teachers_2021
15. Пермінова Л. А. Педагогічні технології у вищій школі : навчальний посібник. Херсон : Айлант, 2011. 136 с.

16. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі: навч. посіб. За ред. М. В. Артюшиної, О. М. Котикової, Г. М. Романової. Київ: КНЕУ, 2007. 528 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/78513851.pdf>
17. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи: підручник. Київ: Видвництво Ліра-К, 2017. 340 с
18. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2014. 456 с. URL <https://academia-pc.com.ua/product/213>
19. Чубук Р. В. Педагогіка вищої школи: методичні рекомендації до вивчення курсу. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 88 с.
<https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/502/1/%D0%A7%D1%83%D0%B1%D1%83%D0%BA%20%D0%A0.%20%D0%92.%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.%20%D0%92%D0%B8%D0%BF.%20363.pdf>
20. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: навч. посіб. для ВНЗ. Київ: Вища школа, 2004. 208 с.
21. Янкович О. І., Беднарек Ю., Анджеєвська А. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ імені В.Гнатюка, 2015. 212 с.
http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9075/1/JAnkovich_Osvit_te_x.pdf
22. Knyazheva I. Designing the professional formation of future teachers of humanities in the conditions of the university space: a methodical component [Проектування професійного становлення майбутніх учителів гуманітарних дисциплін в умовах університетського простору: методичний складник]. Theoretical and methodological principles of designing the professional development of future specialists in the conditions of the university space: collective monograph. Under the general editorship by Professor Iryna Knyazheva. Odesa: Ushynsky University, 2024. P. 18–68.
23. Lystopad O, Mardarova I., **Knyazheva I.**, Kudriavtseva O. Formation of the Operational Skills of Using Information and Communication Technologies in the Professional Activity of a Future Pedagogue. [Формування операційних умінь використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності майбутнього педагога]. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL* Number 9. July 2023 P.320-339.
DOI : [10.24093/awej/call9.22](https://doi.org/10.24093/awej/call9.22)

Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
4. Веб-сторінка Одеської національної наукової бібліотеки. URL: <http://odnb.odessa.ua>.
5. Веб-сторінка Національного репозитарію академічних текстів. URL: <http://nrat.ukrintei.ua>.
6. Веб-сторінка бібліотеки Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
7. Веб-сторінка репозитарію Університету Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>